

۲۷ - وجود امکانی و وجود اعیانی و امتناع تحوّل عدم بوجود و وجود بعدم

و نیز در کتاب **مفاوضات است . قوله العزیز:** "یک مسئله از غوامض مسائل الهیّه است که این عالم وجود یعنی این کون غیر متناهی بدایتی ندارد و از پیش بیان این مطلب شد که نفس اسماء و صفات الوهیّت مقتضی وجود کائنات است ... زیرا جمیع اسماء و صفات الهیّه مستدعی وجود کائنات است. اگر وقتی تصوّر شود که کائناتی ابداً وجود نداشته است این تصوّر انکار الوهیّت الهیّه است. و از این گذشته عدم صرف قابل وجود نیست اگر کائنات عدم محض بود وجود تحقق نمی‌یافت لهذا چون ذات احدیّت یعنی وجود الهی ازلی است، سرمدی است یعنی لا اول له و لا آخر له است البتّه عالم وجود یعنی این کون نامتناهی را نیز بدایت نبوده و نیست بلی ممکن است جزئی از اجزاء ممکنات یعنی کره از کرات تازه احداث شود یا اینکه متلاشی گردد اما سائر کره‌های نامتناهی موجود است عالم وجود بهم نمی‌خورد منقرض نمیشود بلکه وجود باقی و برقرار است."

و در تفسیر حدیث **کنت کتراً قوله العزیز:** "این حقائق و قابلیت معدوم صرف نبوده بلکه در رتبه امکانی موجود بودند و لکن نه بوجود اعیانی و فرق در میان وجود اعیانی و وجود امکانی بسیار است."